

Keuzemotieven voor en
tevredenheid van ouders over
de Peuterschool in Amsterdam

ANNEMIEK VEEN
MAARTJE VAN DAALEN
ANNA HEURTER
M.M.V. LISA VAN DER POL

Keuzemotieven voor en tevredenheid van ouders over de Peuterschool in Amsterdam

ANNEMIEK VEEN

MAARTJE VAN DAALEN

ANNA HEURTER

M.M.V. LISA VAN DER POL

CIP-gegevens KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Veen, A., Daalen, M.M. van, Heurter, m.m.v. Pol, L. van der.

Keuzemotieven voor en tevredenheid van ouders over de Peuterschool in Amsterdam.

Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

(Rapport 946, projectnummer 40662)

ISBN 978-94-6321-006-5

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Uitgave en verspreiding:

Kohnstamm Instituut

Plantage Muidersgracht 24, Postbus 94208, 1090 GE Amsterdam

Tel.: 020-525 1226

www.kohnstammstituut.uva.nl

© Copyright Kohnstamm Instituut, 2015

Inhoudsopgave

1	Onderzoeksopzet	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Dataverzameling	2
1.3	Interview en interviewleidraad	3
2	Resultaten	5
2.1	Algemene gegevens	5
2.2	Keuze voor de peuterschool	6
2.3	Tevredenheid over de peuterschool	10
2.4	Keuze voor de basisschool waar de peuterschool mee samenwerkt	16
3	Samenvatting en conclusies	19
	Bijlagen	23
	Bijlage 1 Demografische gegevens ondervraagde ouders (N =56) en hun partners	23
	Recent uitgegeven rapporten Kohnstamm Instituut	25

1 Onderzoeksopzet

1.1 Achtergrond

De gemeente Amsterdam geeft invulling aan het harmonisatiebeleid voorschoolse voorzieningen. Onderdeel van dit beleid is de koppeling tussen voorschoolgroepen en kindcentra aan de ene kant en die met het basisonderwijs aan de andere kant. Doel is te komen tot een integrale voorziening met een hoogwaardig pedagogisch en educatief aanbod voor kinderen van twee en een half tot vier jaar. In dit kader zijn in het schooljaar 2014-2015 negen ‘pilots peuterschool’ gestart met behulp van een subsidie van de gemeentelijke dienst die toen nog Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) heette. Deze subsidie werd onder andere gebruikt om deelname van zowel doelgroep- als niet doelgroepkinderen aan de pilots te bevorderen¹. Hiertoe ontvangen kinderen *met* een vve-indicatie vier dagdelen gratis deelname aan de peuterschool. Kinderen zonder vve-indicatie ontvangen twee gratis dagdelen. DMO heeft het Kohnstamm Instituut gevraagd de implementatie van deze pilots te evalueren. Onderdeel van de evaluatie is een onderzoek onder ouders met een kind dat deelneemt aan de peuterschool². De bedoeling van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de tevredenheid van

1 Daarnaast is de subsidie gebruikt voor de aanstelling van een projectleider voor elke pilot, afkomstig uit de betrokken organisatie voor kinderopvang en/of peuterspeelzaalwerk.

2 Het onderzoek naar de implementatie van de peuterschool is gerapporteerd in: Veen, A. Van Daalen, M., Heurter, A., Bollen, I. (2015). Implementatieonderzoek van IKC/ de Peuterschool in Amsterdam. Onderzoek eerste pilotjaar. Amsterdam: Kohnstamm Instituut. Rapport 943.

deze ouders en in hun ervaringen met de peuterschool. De onderzoeksvraag luidt:

Vanuit welke overwegingen kiezen ouders voor en in hoeverre zijn zij tevreden over de peuterschool?

In deze rapportage doen we verslag van de bevindingen.

1.2 Dataverzameling

Om betrouwbare informatie te verzamelen bij allochtone en autochtone ouders is een zorgvuldige procedure nodig en een goed doordachte interviewleidraad. Aan beide elementen is in ons onderzoek aandacht besteed. Ouders moeten in de eerste plaats goed geïnformeerd worden over de bedoeling van het interview en de gelegenheid krijgen om daaraan al dan niet mee te doen. Wat goed bleek te werken was een getrapte aanpak, die begon met een mail of telefoontje naar de projectleider van de 'pilot peuterschool'. Hierin werd de achtergrond en de bedoeling van de interviews uitgelegd, en de wijze waarop we de ouders wilden benaderen. De nadruk lag hierbij op onze wens om het de ouders gemakkelijk te maken om mee te doen, of juist niet mee te doen. Wij stelden voor met twee medewerkers tegelijk naar een locatie toe te komen tijdens de inloop-periode en dan enkele ouders aan te spreken met het verzoek om een paar korte vragen te beantwoorden over de peutergroep van hun kind. De projectleider speelde ons verzoek door naar de locatiemanager van de betreffende opvang, of vroeg ons om direct contact op te nemen met de locatiemanager. In alle gevallen kregen we een positieve reactie en kwam vervolgens een afspraak tot stand. De locatiemanager informeerde de pedagogisch medewerkers over de interviews en over datum en tijd van onze komst. Op hun beurt informeerden de pedagogisch medewerkers de ouders. De ouders konden ofwel van tevoren ofwel ter plekke beslissen of ze even tijd wilden vrijmaken. In het geval dat een ouder aangaf wel mee te willen doen, maar op dat moment geen tijd te hebben, gaf deze het telefoonnummer aan de onderzoeker. Later werden de vragen dan telefonisch gesteld op een moment dat het de ouder schikte.

We wilden graag ouders interviewen van kinderen mét en van kinderen zonder een vve-indicatie³. Bij een gemengde peutergroep gebeurde dit vanzelf. Als de groep nog niet zo gemengd was kon de pedagogisch medewerker behulpzaam zijn als we nog een ouder zochten van een peuter mét of juist zonder indicatie.

1.3 Interview en interviewleidraad

Het peuterschoolproject bestaat uit negen pilotprojecten. De opzet was om minimaal vier ouders per project mondeling te bevragen. Dat is ruim gelukt. Er zijn in totaal 56 ouders bevestigd, gemiddeld ongeveer zes per project. De te interviewen ouders waren van autochtone en van diverse allochtone afkomst. Dat gegeven vroeg om aandacht voor culturele verschillen en voor verschillen in beheersing van de Nederlandse taal.

Als een ouder (nog) niet goed Nederlands sprak, was er soms een andere ouder of een pedagogisch medewerker die wilde vertalen. Als een ouder vrij snel aangaf in het algemeen “tevreden” te zijn, probeerde de onderzoeker duidelijk te maken dat de ouder ook kritiek mocht uiten. Soms werd een vraag op diverse manieren gesteld, om als het ware via een omweg te weten te komen wat er bij de ouder eventueel leefde aan wensen en verwachtingen.

De interviewleidraad bevat de volgende rubrieken:

- Algemene informatie over het kind, onder meer de geboortedatum en het al dan niet hebben van een vve-indicatie.
- Algemene informatie over de ouders, zoals het geboorteland en het opleidingsniveau van beide ouders en de taal die thuis het meest gesproken wordt.
- Redenen voor keuze voor de peuterschool, hierin werd gevraagd waarom ouders voor deze peuterschool hebben gekozen en in hoeverre de subsidiëring (gratis dagdelen) of de koppeling met een kinderdagverblijf en/of de basisschool een rol spelen bij de keuze.

3 Om te bepalen of een kind tot de doelgroep VVE hoort en dus een doelgroepindicatie moet krijgen hanteert de gemeente Amsterdam de volgende criteria:

- Achtergrond ouders (niet-Nederlandstalig spreken thuis/laag opleidingsniveau)
- Stimulerende omgeving (onvoldoende stimulerende omgeving thuis en onvoldoende interactie)
- Pedagogische onmacht (bron: Kwaliteitskader VVE gemeente Amsterdam, 2010-2014).

- Tevredenheid met de peuterschool. We hebben de tevredenheid van de ouders op een aantal kenmerken nagevraagd, waarover ouders kunnen oordelen en waar zij mee te maken hebben, namelijk:
 - de gemengde opvang van doelgroep- en niet doelgroepkinderen (diversiteit, 'menging');
 - het aanbod, oftewel het werken met een vve-programma;
 - de groepswisselingen, een belangrijk organisatorisch aspect
 - de koppeling met de basisschool.
- Keuze voor de basisschool waar de peuterschool mee samenwerkt.

De interviews zijn afgenomen in de periode van maart tot en met mei 2015.

De verkregen gegevens zijn verwerkt in het programma MAXQDA. Dit programma biedt de mogelijkheid kwalitatieve informatie gedeeltelijk kwantificeerbaar te maken. Bij de verwerking en de rapportage is, waar dit relevant was, onderscheid gemaakt tussen ouders met een kind met en zonder vve-indicatie.

2 Resultaten

2.1 Algemene gegevens

Aan het onderzoek hebben 56 ouders meegedaan, 37 moeders en 19 vaders, verspreid over de 9 peuterschoollocaties. Er zijn enkele achtergrondgegevens verzameld die een beeld geven van het type ouders dat is geïnterviewd en van het perspectief van waaruit de ouders de interviewvragen beantwoorden. De gegevens zijn nagevraagd voor beide ouders, dus de geïnterviewde ouder en de partner. Voor een schematisch overzicht, zie bijlage. In de eerste plaats is gevraagd naar het geboorteland van de beide ouders. De meeste ouders zijn geboren in Nederland (25 moeders en 24 vaders). Enkele ouders zijn geboren in Suriname (4 moeders en 3 vaders), op de Nederlandse Antillen (Curaçao; 1 moeder en 1 vader), in Marokko (5 moeders en 6 vaders) en in Turkije (2 vaders). Een behoorlijk deel (17 moeders en 17 vaders) heeft een andere niet-westerse achtergrond en zijn bijvoorbeeld afkomstig uit Afghanistan, Pakistan, Vietnam, Birma, Zuid-Korea, Tunesië, Syrië, Sudan en Burundi. Enkele ouders zijn afkomstig uit een ander westers land (4 moeders en 3 vaders), zoals Amerika, of Bulgarije. Bij verreweg de meeste ouders (36 van de 56) wordt thuis (overwegend) Nederlands gesproken. Vijftien ouders spreken thuis een andere taal dan Nederlands. Enkele ouders (5) geven aan dat er naast Nederlands ook een andere taal wordt gesproken.

De opleidingsniveaus van de ouders zijn divers, maar overwegend hoog of midden-hoog. De meeste ouders hebben een opleiding op wetenschappelijk of HBO-niveau (34 moeders, 33 vaders). Veertien moeders en 9 vaders hebben een overige VO-opleiding gedaan (vooral MBO). Slechts een klein deel heeft geen opleiding of alleen lager onderwijs (5 moeders, 4 vaders). Enkele ouders (2 moeders, 2 vaders) hebben maximaal lbo/praktijkonderwijs of vmbo basis- of

kaderberoepsgerichte leerweg gedaan. Van 1 moeder en 8 vaders is de opleiding onbekend.

Van de 56 geïnterviewde ouders zijn er 30 met een kind *met* een vve-indicatie en 26 met een kind zonder vve-indicatie.

Van de 56 kinderen hebben er voorafgaand aan hun komst in de peuterschoolgroep 32 op een andere groep (voorschool, peuterspeelzaal, kinderdagverblijf) gezeten, 24 niet. Van deze 24 kinderen, die dus pas in de peuterschool voor het eerst naar een voorschoolse instelling gingen, heeft het merendeel (19 kinderen) een vve-indicatie; 5 kinderen hebben geen indicatie.

De meeste kinderen zijn in het laatste kwartaal van 2014 en het eerste kwartaal van 2015 in de peuterschoolgroep ingestroomd. Dat betekent dat ten tijde van de ouderbevraging (periode van maart tot en met mei 2015) een deel van de kinderen nog maar net in deze groep zat. Zes kinderen zaten al vóór 2014 in de betreffende groep. Dat kan omdat sommige pilotlocaties bestaande groepen hebben voortgezet in de peuterschool. Voor de meeste locaties geldt echter dat in het kader van de peuterschool een nieuwe groep is opgezet.

2.2 Keuze voor de peuterschool

Er zijn verschillende vragen gesteld die een beeld kunnen geven van overwegingen die ouders hebben om voor de peuterschool te kiezen. Aan de hand van een open vraag ('Waarom hebt u voor deze peutergroep gekozen?') konden ouders één of meerdere redenen noemen. Verder is gevraagd in hoeverre het feit dat zij gratis dagdelen opvang krijgen heeft meegespeeld in de keuze voor deze peuterschool. En ten slotte is gevraagd of zij een ander kind op deze basisschool of in een andere opvanggroep hebben. Ook dit zou kunnen hebben meegespeeld bij de keuze voor deze peuterschoolgroep.

Resumerend

De onderzoeksgroep bestaat voor ongeveer twee derde uit moeders en voor een derde uit vaders. Iets minder dan de helft van de betrokken ouders is in Nederland geboren, de rest van de ouders vooral in niet-westerse landen. De opleidingsniveaus van de ouders zijn in het algemeen hoog, voor een deel zijn dit ook ouders met een kind *met* een vve-indicatie. Van veel ouders zat het

kind al op een andere voorschoolse voorziening, soms binnen deze instelling of locatie. Het zijn met name de kinderen *met* een vve-indicatie voor wie de peuterschool de eerste voorschoolse voorziening is die zij bezoeken.

2.2.1 Waarom hebt u gekozen voor de peuterschool

Op de vraag waarom men voor de opvang heeft gekozen was een open vraag, waarop meerdere antwoordmogelijkheden konden worden gegeven. De genoemde redenen zijn als volgt te groeperen:

dichtbij huis. De meest genoemde reden om voor de betreffende peuterschool te kiezen is dat deze dichtbij huis is (14 keer genoemd);

ander kind uit het gezin zit op een andere groep of de bijbehorende school. De tweede reden is dat één of meer oudere kinderen uit het gezin in een andere groep op deze locatie, of op de betreffende basisschool zitten (10 keer genoemd).

kind zat al op de opvang. De volgende reden is dat het kind al op de opvang zat die nu is opgegaan in de peuterschool, of waar een peuterschoolgroep bij is gekomen (7 keer genoemd).

aanwezigheid vve-programma/ontwikkelingsstimulering. De geboden ontwikkelingsstimulering wordt eveneens 7 keer als reden genoemd om voor deze peutergroep te kiezen. Met name ook ouders met een kind zonder vve-indicatie kiezen voor de betreffende groep vanwege de aanwezigheid van een programma. Ter verduidelijking enkele quotes uit de ouderinterviews: 'het is een gestructureerd aanbod, ik heb het idee dat hier meer wordt geleerd dan op andere peutergroepen'; 'mijn dochter krijgt hier meer uitdaging dan op de kinderopvang'; 'mijn verwachting is helemaal uitgekomen, dat hier meer gewerkt wordt aan de ontwikkeling van het kind, vergeleken met het kinderdagverblijf'; 'we hadden eerst voor een kinderdagverblijf gekozen maar deze peutergroep biedt wat meer uitdaging'.

positieve verhalen/ervaringen. Sommige ouders zijn afgegaan op positieve verhalen van andere ouders, over deze specifieke peuterschool, of over de school die erbij betrokken is (6 keer genoemd).

kosten. De prijs wordt 5 keer genoemd als overweging om voor de peuterschool te kiezen. Voor ouders met een kind zonder vve-indicatie spelen de kosten vaker mee in de overweging dan voor ouders met een kind met indicatie. Het feit dat men 2 dagdelen gratis krijgt is voor deze ouders een reden om het kind naar de peuterschoolgroep te laten gaan.

openingstijden. Voor een aantal ouders is de mogelijkheid van ruimere openingstijden in vergelijking met de reguliere peuterspeelzaal belangrijk. De halve dagopvang biedt meer mogelijkheden om te werken of andere dingen te doen dan de peuterspeelzaal, met kortere openingstijden (3 keer genoemd). Twee andere ouders vinden de halve dagopvang prettig in vergelijking met de hele dagopvang. Een ouder noemt als voordeel dat de peuterschool meer dagdelen biedt in vergelijking met de reguliere peuterspeelzaal.

overige redenen. Overige redenen die worden genoemd zijn: 'hier wordt er rekening mee gehouden dat mijn kind geen Nederlands spreekt in vergelijking met een reguliere kinderopvang', 'deze peuterschoolgroep is gemengder dan de groep waar mijn kind eerst zat', 'de peuterschool is gemengder dan de voorschool waar mijn kind eerst zat, 'mijn kind is hier geplaatst door het consultatiebureau' en 'hier was plaats'.

2.2.2 *Gratis dagdelen*

Het is mogelijk dat ouders vooral voor deze peuterschool kiezen omdat ze gratis dagdelen krijgen aangeboden. Ouders met een kind *met* vve-indicatie krijgen deze tegemoetkoming overigens ook op andere voorscholen, maar voor ouders zonder indicatie geldt de subsidiëring exclusief voor de peuterschool. Aan de ouders is gevraagd in hoeverre het feit dat zij gratis dagdelen opvang krijgen heeft meegespeeld in de keuze voor deze peuterschool. Zouden zij ook voor deze peuterschool kiezen als de dagdelen niet gratis zouden zijn?

Van de 30 ouders met een kind *met* een vve-indicatie zijn er 5 die hun kind niet naar de peuterschool of andere opvang zouden laten gaan als de plek niet gesubsidieerd was, omdat ze het niet zouden kunnen betalen. Een behoorlijk deel van de ouders (19) geeft aan het zo belangrijk te vinden dat hun kind naar de peuterschool gaat, dat ze het, afhankelijk van de kosten, eventueel wel zelf zouden willen betalen. Het blijkt echter dat veel ouders niet weten wat de kosten (zouden) zijn. Enkele ouders (3) geven aan dat ze, als ze zouden moeten betalen, zouden kiezen voor minder dagdelen.

Van de 30 ouders zijn er 3 die momenteel zelf extra uren bijkopen, in aanvulling op de gesubsidieerde vier dagdelen. De overige 27 ouders met een kind met indicatie kopen geen uren bij.

Voor ouders met een kind zonder vve-indicatie geldt het subsidievoordeel in reguliere speelzalen en kinderopvanggroepen niet. Op de vraag of zij, als de twee dagdelen niet gratis zouden zijn toch voor deze peuterschool zouden

kiezen, antwoorden er 15 dat ze dan toch dezelfde keuze zouden maken. Enkele ouders tekenen hierbij aan dat hun kind al in deze instelling zat, dat de twee gratis dagdelen een heel mooie bijkomstigheid is, maar dat dit financiële voordeel niet heeft meegewogen bij de keuze. Enkele ouders kunnen de kosten niet helemaal overzien en merken op dat het uiteraard wel financieel haalbaar zou moeten zijn.

Enkele ouders (7) zouden zonder het voordeel van de twee gratis dagdelen waarschijnlijk of zeker niet voor deze groep gekozen hebben. Twee van deze ouders geven aan dat ze waarschijnlijk zouden hebben gekozen voor het kinderdagverblijf, omdat kinderen daar vroeger in de ochtend terecht kunnen, omdat het organisatorisch beter uitkomt en omdat 'het kind daar ook veel leert'.

Van de 26 ouders met een kind zonder indicatie kopen er 21 extra uren bij, naast de twee dagdelen die ze in het kader van de pilot gratis aangeboden krijgen.

2.2.3 Andere kinderen hier in een groep of op school?

Op de vraag of er andere kinderen uit het gezin hier in een groep of op deze school zitten geeft de helft van de ouders die deze vraag hebben beantwoord (27 van de 54) aan dat er nog een ander kind uit het gezin op deze school of in een andere opvanggroep op deze locatie zit. Enkele ouders (10) voerden dit uit zichzelf aan als reden om deze locatie te kiezen (zie 2.2.1).

Resumerend

Er zijn vooral praktische redenen om voor deze peuterschool te kiezen: de nabijheid (dichtbij huis), een ander kind in het gezin dat naar dezelfde instelling of de samenwerkende basisschool gaat of het feit dat het kind al in de instelling zat (en vandaaruit is ingestroomd in of gaan meedoen aan de peuterschool).

Ook de aanwezigheid van een programma speelt echter mee in de keuze. Opvallend is dat vooral ouders met een kind zonder vve-indicatie de aanwezigheid van een programma aandragen als reden voor hun keuze. Ouders met een kind *met* vve-indicatie noemen dit niet zo vaak, maar dat is verklaarbaar want voor hen speelt het minder. Zij zouden immers op grond van de vve-indicatie sowieso wel bij een instelling met een programma terecht gekomen zijn. Ouders met een kind zonder indicatie noemen ook de kosten (gratis twee dagdelen waar zij in het kader van de pilot gebruik van kunnen

maken) als reden om te kiezen voor deze peuterschoolgroep. Ouders met een kind *met* vve-educatie noemen dit -logischerwijs- niet, hun kind kan immers ook op andere vve-locaties vier dagdelen gratis terecht. Opvallend is dat veel ouders met een kind zonder vve-indicatie desgevraagd aangeven dat zij ook zonder de tegemoetkoming van de twee extra dagdelen voor deze peuterschool zouden hebben gekozen. Eveneens opvallend is dat ook veel ouders met een kind *met* vve-indicatie aangeven dat ze voor de peuterschool zouden kiezen als ze er iets voor zouden moeten betalen (hoewel veel ouders niet weten hoe hoog de kosten zouden zijn). Dit is in ieder geval een indicatie dat beide groepen ouders over het geheel genomen tevreden zijn over de peuterschool en het gevoel hebben dat hun kind er baat bij heeft en plezier aan beleeft.

2.3 Tevredenheid over de peuterschool

Op een aantal aspecten is gevraagd naar de tevredenheid van de ouders met de peuterschool. We bespreken de resultaten op de verschillende aspecten achtereenvolgens.

2.3.1 *Kinderen van verschillende afkomst, en van werkende een niet-werkende ouders samen ('menging')*

Het eerste aspect is de nagestreefde diversiteit in de peuterschoolgroepen. De vraag is of ouders hier iets van merken en wat zij ervan vinden dat hun kind in een gemengde groep zit.

Menging opgemerkt?

Hoewel, zoals het implementatieonderzoek laat zien (Veen, Van Daalen, Heurter, Bollen, 2015) de beoogde heterogeniteit nog niet in alle peuterschoolgroepen is gerealiseerd hebben we de ouders gevraagd of ze het merken dat kinderen van verschillende afkomst, en van werkende en niet-werkende ouders samen in de groep zitten. Mogelijk zijn ze wel op de hoogte van de in het kader van de peuterschool nagestreefde diversiteit in de groep. Hoe dan ook, de meeste ouders geven desgevraagd aan dat ze het merken dat hun kind in een gemengde groep zit.

Menging belangrijk?

Hoe belangrijk vinden ouders het voor hun kind om in een gemengde groep te zitten? De meeste ouders (35) vinden dit belangrijk tot heel belangrijk, met als

motivering dat ze het belangrijk vinden dat kinderen met verschillende achtergronden samen opgroeien, als afspiegeling van de maatschappij. Een ouder formuleert: 'ik vind het heel belangrijk voor haar ontwikkeling dat mijn dochter met kinderen uit verschillende culturen omgaat'. Er zijn ook ouders die het niet belangrijk vinden (8 ouders) of geen oordeel hebben (4 ouders). Enkele ouders merken op het wel belangrijk te vinden, maar de groep is op dit moment nog niet zo gemengd.

Menging prettig?

De ouders die aangeven dat ze het belangrijk vinden, vinden het over het algemeen ook prettig dat de groep gemengd is. Het antwoord hierop verschilt niet zo van de vraag naar het belang. De meeste ouders vinden de diversiteit prettig. Een vader met een dochter *met* vve-indicatie geeft aan de gemengde groep heel prettig te vinden. De leidsters gaan heel goed om met de verschillende kinderen, en ze zorgen voor een prettige sfeer in de groep, ook de kinderen onderling. De vader ervaart veel verschil tussen de groep waar zijn dochter eerder heen ging en deze peuterschoolgroep. De pm-ers zijn hier volgens hem niet routinematig maar professioneel en enthousiast aan het werk. Enkele Nederlandstalig ouders merken op dat ze op zich achter menging staan, maar dat het contact met een deel van de anderstalige ouders wordt bemoeilijkt door de taalbarrière.

2.3.2 Het werken met een programma

Aan de ouders zijn enkele vragen gesteld waarmee we kunnen achterhalen wat zij vinden van het gebruik van een vve-programma. In hoeverre merken ze dat er een programma gebruikt wordt, vinden ze het belangrijk of niet en heeft hun kind er plezier van? De meeste ouders (34) zeggen er iets van te merken dat er met een programma wordt gewerkt, of er in ieder geval van op de hoogte te zijn. Enkele ouders kennen de naam van het gebruikte vve-programma. Het gebruik van een programma merken ouders vooral aan de uitgevoerde thema's: 'ziek en gezond', 'carnaval', 'lente'. Hierover zegt een moeder: 'alles is bijvoorbeeld geconcentreerd rondom het thema lente, moestuintjes, tuinkers zaaien en oogsten, lammetjes knutselen met wol op karton'. Een andere moeder: 'we krijgen themabrieven over waar ze mee werken'. Een moeder merkt op: 'we proberen thuis ook over het thema te praten. Het ging laatst over het 'weer'. Dan praten we thuis bijvoorbeeld over regenen of mooi weer'. Andere voorbeelden waaraan ouders merken dat er programmatisch wordt

gewerkt zijn: 'ja er is structuur' en 'ja er worden veel activiteiten gedaan'. De overige 22 ouders merken niets van een programma cq. weten niet dat ermee gewerkt wordt, maar sommigen merken op dat er wel veel gedaan wordt ('veel activiteiten') of dat er veel speelgoed is. Deze vraag roept ook wat kritische geluiden van ouders op: 'er zou een programma zijn, maar de uitwerking valt hier nogal tegen, voor zover ik het kan overzien' en: 'ze krijgen themabrieven over waar ze mee werken, maar in de praktijk komt er niet zoveel van'⁴.

Het belang van een VVE-programma

Vervolgens is gevraagd of ouders het belangrijk vinden voor hun kind dat er een programma is. Verreweg de meeste ouders (43) vinden dat (heel) belangrijk, voor hun eigen kind of voor andere kinderen die het nodig hebben. Sommige ouders zien dat hun kind (er iets van) leert. Een moeder beschrijft dit als volgt. Ze merkt dat haar kind veel geleerd heeft in de tijd dat hij in deze halve dagopvang groep zit. Dat merkt ze aan de woorden die hij kent, aan het zichzelf kunnen aankleden, aan het netjes opruimen van gebruikte spullen (hij is de enige van haar kinderen die iets opruimt. Hij is op deze leeftijd naar haar idee verder dan zijn oudere broer of zus). Een andere ouder geeft aan dat zijn zoontje heel veel leert, namen van dieren, kleuren, tellen tot 10 en 'heel veel woorden'. Weer een andere ouder zegt het heel goed te vinden dat haar kind op de peuterschool Nederlands leert. Een moeder beschrijft dat haar kind zich heel goed ontwikkelt. Zij is heel erg blij dat zijn ontwikkeling gestimuleerd wordt en dat er niet alleen maar wordt gespeeld, al spelen ze toch nog 'lekker veel'. Het kind leert tellen, kleuren, nieuwe woorden.

Enkele ouders vinden het niet belangrijk. Een moeder merkt op het educatieve programma niet per se belangrijk te vinden, maar wel dat het kind het naar haar zin heeft. Van tevoren had deze moeder wat bedenkingen tegen het 'lesgeven' aan jonge kinderen. Maar nu ziet ze dat het niet schools is. Ook een andere moeder merkt op dat het haar niet zozeer om het educatieve programma gaat, maar om de prettige sfeer waarin haar kind zich veilig voelt. Haar kind is nogal eenkennig en bij de leidsters voelt ze zich vertrouwd. Dat is voor haar in de eerste plaats belangrijk. Ook een ander moeder merkt op dat haar kind vooral voor de leidsters gaat. De pm-ers zorgen voor een goede sfeer in de groep, zijn gepassioneerd aan het werk, zorgen voor activiteiten en voor

⁴ Soms zijn de pm-ers van een peutergroep pas net gestart met het vve-programma.

een goede overdracht naar de ouders. Zij zijn daar zeer tevreden over. Een moeder die haar ervaringen met de peuterschool kan vergelijken met zowel een kinderdagverblijf waar haar kind ook heen gaat, naast de peuterschool, als met een voorschoolpeuterspeelzaal waar haar kind eerder op heeft gezeten antwoordt als volgt: 'een nadeel van de crèche is dat daar alleen begeleiding gegeven wordt. Een nadeel van de peuterspeelzaal was dat die maar voor drie uur per dag was, en daarvan nog veel tijd besteed werd aan het informeren van de ouders over de aanpak, de thema's met woorden die zij en hun kind al lang kenden. Veel overbodige informatie, bestemd voor ouders die laag zijn opgeleid. Al met al houd je dan als ouder weinig tijd over voor werk. Maar in deze halve dagopvanggroep is het aanbod afgestemd op het hogere niveau van de kinderen die hier geplaatst zijn; ook de informatie aan de ouders is van een hoger niveau. En misschien wel het belangrijkste: we merken dat ons kind baat heeft bij het goede aanbod. Verder is de ruimte nieuw, en schoner en prettiger dan op de crèche, waar meer kinderen van verschillende leeftijden in- en uitlopen met zanderige schoenen enzovoort'. Sommige niet-Nederlandstalige ouders geven desgevraagd aan het programma belangrijk te vinden, maar uit het feit dat ze hierbij geen voorbeelden of toelichting kunnen geven leiden we af dat ze de vraag niet goed hebben begrepen, niet goed weten wat het werken met een programma kan betekenen, of zich hierover niet willen uitlaten.

Heeft het kind plezier van het programma?

De vraag of hun kind plezier heeft van het programma is voor de meeste ouders moeilijk te beantwoorden. Vrijwel alle ouders zeggen dat hun kind met veel plezier naar de peuterschool gaat en er veel leert. Sommige ouders komen met een voorbeeld of benoemen waar ze dit aan merken, bijvoorbeeld aan het feit dat hun kind met verhalen thuis komt over wat het heeft geleerd, of met verhalen die verbonden zijn met het thema dat wordt uitgevoerd. Een moeder geeft aan dat haar dochter zich heel goed ontwikkelt, maar ze zegt niet te weten of de peuterschool daaraan bijdraagt. Een andere moeder geeft aan dat haar kind niet zo gemakkelijk vertelt over wat ze op de peuterschool doet en meemaakt, misschien omdat ze thuis Kantonees spreken en het aanbod op de groep in het Nederlands is. Deze ouders zorgen er zelf voor dat ze op de hoogte raken van wat er op de peuterschool gebeurt, bijvoorbeeld door andere ouders hiernaar te vragen. Op deze manier hopen ze aanknopingspunten te krijgen om met hun kind over de peuterschool te praten. Verschillende ouders

noemen als voorbeeld dat hun kind veel nieuwe woorden leert, vooral ook woorden die ze van huis uit niet mee krijgen.

2.3.3 Groepswisselingen

Het feit dat in de peuterschool opvang en educatie geïntegreerd wordt leidt tot een ander dagschema dan in reguliere voorschool- of kinderdagverblijfgroepen. Sommige kinderen worden een dagdeel opgevangen (halve dagopvang), andere (de doelgroepkinderen, oftewel *met vve-indicatie*) komen korter, in lijn met de reguliere peuterspeelzaal- of voorschooluren (vaak maximaal tweeënhalf uur per dagdeel). Dat betekent dat de groepssamenstelling gedurende een dagdeel kan wisselen. Uit de gesprekken met de projectleiders is gebleken dat op de emotionele veiligheid van de kinderen voorop staat en dat men op sommige locaties bewust lang gezocht heeft naar rituelen en organisatievormen om het wisselen voor de kinderen zo ongehinderd en ongemerkt mogelijk te laten verlopen (Veen, Van Daalen, Heurter & Bollen, 2015). Een organisatorische oplossing is bijvoorbeeld het buiten spelen te verplaatsen naar het einde van de ochtend, waarna kinderen die worden opgehaald als het ware ongemerkt verdwijnen.

De meeste ouders zeggen niets te merken van wisselen, omdat alle kinderen (naar hun idee) op hetzelfde tijdstip worden opgehaald. Sommige ouders weten dat er wordt gewisseld, maar vinden dit niet problematisch. Een moeder merkt op: 'De kinderen zijn gewend dat er op verschillende tijden een kind wordt opgehaald en uitgezwaaid'. Een vader ziet zelfs een voordeel: zijn kind wordt om half zes opgehaald. Dan zijn de meeste kinderen al opgehaald. Zijn zoon vindt het juist fijn, hij geniet van de aandacht van de leidster en van het nog even alleen kunnen spelen met al het speelgoed.

Vier ouders vinden het wisselen problematisch. De voorbeelden zijn: twee moeders die aangeven dat ze bij het ophalen van hun kind worden benaderd door kinderen die langer blijven met de vraag of ze mee mogen, een vader die het jammer vindt voor zijn kind dat een van de beste vriendjes al eerder wordt opgehaald en een kindje dat het niet leuk vindt als hij wordt opgehaald en de anderen blijven.

2.3.4 Peuterschool en basisschool in één gebouw

Het laatste kenmerk waarover we bij ouders een oordeel hebben gevraagd is de situering van de peuterschool in of in de nabijheid van de basisschool. Voor de meeste locaties geldt dat de peuterschool zich in de buurt van of in de

basisschool bevindt. Drie locaties liggen wat verder af van de samenwerkende basisschool. De meeste ouders (38 van de 56) vinden het (heel) belangrijk dat de peuterschool zich in of in de dichte nabijheid van de school bevindt. Men vindt dit vooral praktisch omdat oudere kinderen uit het gezin vaak op de betreffende school zitten. Verder wordt aangevoerd dat het belangrijk is omdat het kind op deze manier alvast kan wennen aan school. Een ouder merkt op: 'het is niet per sé een overweging geweest bij de keuze. Maar nu we hier zitten denken we dat het contact met de school makkelijker zal gaan. Het voelt als één geheel, het kind is al in dezelfde omgeving'. De meeste ouders die het niet belangrijk vinden (18 ouders) geven aan dat hun kind niet naar de basisschool zal gaan waarmee de peuterschool samenwerkt.

Ook is gevraagd in hoeverre ouders het prettig vinden dat de peuterschool zich in of in dichte nabijheid van de school bevindt (hetgeen dus geldt voor zes van de negen locaties) waarmee in het kader van de peuterschool wordt samengewerkt. Op 5 na alle ouders geven aan de nabijheid (heel) prettig te vinden. Dit betreft ook ouders die het niet zo belangrijk vinden, of die hun kind niet naar de betreffende basisschool zullen sturen. Maar het is wel prettig, onder meer vanwege de oriëntatie op de basisschool: het kind kan alvast wennen aan een schoolse omgeving en de aanwezigheid van oudere kinderen. Een ouder licht het antwoord als volgt toe: 'er is een goede samenwerking tussen de pedagogisch medewerkers en de leerkrachten van de school. Er is veel communicatie. Het maakt de overgang van de peuterschool naar de basisschool makkelijker. De kinderen kennen elkaar al en ze kennen de leerkrachten'.

Resumerend

De meeste ouders merken dat hun kind in een gemengde groep zit. Enkele ouders merken daar op dit moment nog niet zoveel van omdat de groep nog niet gemengd is. Het merendeel van de ouders vindt diversiteit belangrijk voor de ontwikkeling van hun kind. Het oordeel hierover is dus overwegend positief. Ongeveer twee derde van de ouders is op de hoogte van het werken met een programma. Dat hiermee gewerkt wordt zien ze vooral aan de thema's en de verhalen en aan de nieuwe woorden waar hun kind mee thuis komt. Sommige ouders die ervaring hebben met de kinderopvang wijzen op de 'meer gestructureerde aanpak' in deze groep. Vrijwel alle ouders staan positief ten opzichte van het werken met een programma in de groep en sommigen

benoemen uitgebreid wat hun kind ervan leert, vooral op talig en cognitief gebied. Maar wat ouders vooral ook belangrijk vinden is dat het kind met plezier naar de peuterschool gaat en zich veilig voelt.

Van het feit dat de groepssamenstelling in sommige peuterscholen gedurende de dag wisselt merken de ouders niet zoveel. Op enkele uitzonderingen na denken ze dat hun eigen kind er niet zoveel hinder van ondervindt.

Waarschijnlijk komt dit ook omdat de peuterscholen er veel aan doen om dit wisselen goed en zo ongemerkt mogelijk te laten verlopen.

Ouders zijn overwegend positief over de koppeling met de basisschool.

Aangevoerd wordt dat het praktisch is omdat oudere kinderen uit het gezin vaak op de betreffende school zitten, of dat het belangrijk is omdat het kind op deze manier alvast kan wennen aan school.

2.4 Keuze voor de basisschool waar de peuterschool mee samenwerkt

Ten slotte is gevraagd of het kind zal doorstromen naar de betreffende basisschool waar de peuterschool mee samenwerkt. De vraag luidt ‘weet u al of uw kind met vier jaar naar deze basisschool zal gaan?’ Van de 56 ouderparen geven er 29 aan dat hun kind wel en 23 geven aan dat hun kind niet zal doorstromen naar de betreffende basisschool. Vier ouderparen weten het nog niet. Het aandeel kinderen dat zal doorstromen naar de betreffende basisschool ligt veel hoger voor de kinderen *met* een vve-indicatie dan voor kinderen zonder vve-indicatie.

Een belangrijke reden om niet voor de betreffende school te kiezen is dat een ouder broertje of zusje al op een andere school zit. We zagen al dat dit ook een reden is om juist wél voor de betreffende school te kiezen. Voor een aantal ouders speelt het onderwijsconcept of de religieuze oriëntatie een rol in hun keuze. Zij kiezen liever voor een school met een andere denominatie of een ander pedagogisch concept dan de samenwerkende school. Enkele ouders geven aan dat zij wegens verhuizing niet voor de betreffende basisschool zullen kiezen.

Resumerend

Hoewel ouders positief zijn over de verbinding met de basisschool zal bijna de helft van de ouders niet kiezen voor de basisschool waar de peuterschool mee samenwerkt. Dat geldt vooral voor ouders met een kind zonder vve-indicatie. De belangrijkste reden om niet voor de samenwerkende basisschool te kiezen

is dat men liever kiest voor een basisschool waar oudere kinderen uit het gezin al heen gaan. Ouders met een kind *met* vve-indicatie kiezen vaker de samenwerkende basisschool.

3 Samenvatting en conclusies

Dit onderzoek onder ouders met een kind op de peuterschool is gericht op het beantwoorden van de vraag vanuit welke overwegingen ouders kiezen voor en in hoeverre zij tevreden zijn over de peuterschool.

Hiertoe zijn 56 ouders bevroegd, voor twee derde deel moeders en voor een derde deel vaders, verspreid over negen peuterschoollocaties. Iets minder dan de helft van de betrokken ouders is in Nederland geboren, de overige ouders vooral in niet-westerse landen. De opleidingsniveaus van de ouders zijn in het algemeen hoog, voor een deel betreft dit ook ouders met een kind *met* een vve-indicatie. Van de 56 geïnterviewde ouders zijn er 30 met een kind *met* een vve-indicatie en 26 met een kind zonder indicatie. Voor veel van de ondervraagde ouders geldt dat hun kind al op een andere voorschoolse voorziening zat, soms binnen deze instelling of locatie, voordat het overging naar de peuterschoolgroep. Het zijn met name de kinderen *met* een vve-indicatie voor wie de peuterschool de eerste voorschoolse voorziening is die zij bezoeken.

Keuze voor de peuterschool

Er zijn vooral praktische redenen om voor deze peuterschool te kiezen: de nabijheid (dichtbij huis), een ander kind in het gezin dat naar dezelfde instelling of de samenwerkende basisschool gaat of het feit dat het kind al in de instelling zat (en vandaaruit is ingestroomd in of gaat meedoen aan de peuterschool).

Ook de aanwezigheid van een programma speelt echter mee in de keuze. Opvallend is dat vooral ouders met een kind *zonder* vve-indicatie de aanwezigheid van een programma noemen als reden voor hun keuze. Ouders met een kind *met* vve-indicatie noemen dit niet zo vaak, maar dat is verklaarbaar want voor hen speelt het minder. Zij zouden immers op grond

van de vve-indicatie sowieso wel bij een instelling met een programma terecht gekomen zijn. Ouders met een kind zonder indicatie noemen ook de kosten (gratis twee dagdelen waar zij in het kader van de pilot gebruik van kunnen maken) als reden om te kiezen voor deze peuterschoolgroep. Ouders met een kind *met* vve-indicatie noemen dit logischerwijs niet, hun kind kan immers ook op andere vve-locaties vier dagdelen gratis terecht. Opvallend is dat veel ouders met een kind zonder vve-indicatie desgevraagd aangeven dat zij ook zonder de tegemoetkoming van de twee extra dagdelen voor deze peuterschool zouden hebben gekozen. Eveneens opvallend is dat ook veel ouders met een kind *met* vve-indicatie aangeven dat ze voor de peuterschool zouden kiezen als ze er iets voor zouden moeten betalen (hoewel veel ouders niet weten hoe hoog de kosten zouden zijn). Dit is in ieder geval een indicatie dat beide groepen ouders over het geheel genomen tevreden zijn over de peuterschool en het gevoel hebben dat hun kind er baat bij heeft en plezier aan beleeft.

Tevredenheid over de peuterschool

De tevredenheid is nagevraagd aan de van een aantal concrete aspecten of kenmerken van de peuterschool, die voor ouders herkenbaar zijn.

Het lijkt erop dat de meeste ouders bekend zijn met de bedoeling van de peuterschool, om *gemengde groepen* te realiseren. De meeste ouders merken dat hun kind in een gemengde groep zit. Enkele ouders merken daar op dit moment nog niet zoveel van omdat de groep nog niet gemengd is. Het merendeel van de ouders vindt diversiteit, dus de aanwezigheid van kinderen van verschillende afkomst en van werkende en niet-werkende ouders belangrijk voor de ontwikkeling van hun kind. Dat de peuterschool diversiteit probeert te bereiken vinden ouders dus overwegend positief.

Ongeveer twee derde van de ouders is op de hoogte van het *werken met een programma*. Dat er een programma is zien ze vooral aan de thema's en de verhalen en aan de nieuwe woorden waar hun kind mee thuis komt. Sommige ouders die ervaring hebben met de kinderopvang wijzen op de 'meer gestructureerde aanpak' in deze groep. Vrijwel alle ouders staan positief ten opzichte van het werken met een programma in de groep en sommigen benoemen uitgebreid wat hun kind ervan leert, vooral op talig en cognitief gebied. Maar wat ouders vooral ook belangrijk vinden is dat het kind met plezier naar de peuterschool gaat en zich er veilig voelt.

Van het feit dat de *groepssamenstelling* in sommige peuterscholen gedurende de dag *wisselt* merken de ouders niet zoveel. Op enkele uitzonderingen na denken ze dat hun eigen kind er niet zoveel hinder van ondervindt.

Waarschijnlijk komt dit ook omdat de peuterscholen er veel aan doen om dit wisselen goed en zo ongemerkt mogelijk te laten verlopen.

Ouders zijn overwegend positief over de *koppeling met de basisschool*.

Aangevoerd wordt dat het praktisch is omdat oudere kinderen uit het gezin vaak op de betreffende school zitten, of dat het belangrijk is omdat het kind op deze manier alvast kan wennen aan school.

Hoewel ouders in meerderheid positief zijn over de verbinding met de basisschool zal ruim twee vijfde van de ouders, als het kind eenmaal naar school gaat, niet kiezen voor de basisschool waar de peuterschool mee samenwerkt. Dat geldt vooral voor ouders met een kind zonder vve-indicatie. De belangrijkste reden om niet voor de samenwerkende basisschool te kiezen is dat men liever kiest voor de basisschool waar oudere kinderen uit het gezin al heen gaan. Ouders met een kind *met* vve-indicatie kiezen vaker wel voor de samenwerkende basisschool.

Bijlagen

Bijlage 1 Demografische gegevens ondervraagde ouders (N =56) en hun partners

Tabel 1 Geboorteland moeder/vader

Land	N Moeder	N Vader
Nederland	25	24
Suriname	4	3
Antillen	1	1
Marokko	5	6
Turkije	0	2
Overig niet-westers	17	17
Overig westers	4	3
Totaal	56	56

Tabel 2 Opleidingsniveau moeder/vader

Opleiding	N Moeder	N Vader
Wetenschappelijk onderwijs	19	19
HBO	15	14
MBO	12	5
VWO	1	1
HAVO/MAVO	1	1
VMBO	1	4
geen	5	3
onbekend	2	9
Totaal	56	56

Tabel 3 Thuis taal

Taal	Aantal
Nederlands	36
Ander taal/talen	15
Nederlands en andere taal	5
Totaal	56

Tabel 4 Werk

Werk	N Moeder	N Vader
geen	19	11
wel	35	41
onbekend	2	4
Totaal	56	56

Tabel 5 VVE-indicatie kind

ja	30
nee	26

Recent uitgegeven rapporten Kohnstamm Instituut

- 939 Dijkers, A.L.C., Kuiper, E.J.
Trefwoordenstructuur voor de Onderwijs Consumenten Organisatie (OCO).
- 938 Schenke, W., Sligte, H.W., Admiraal, W., Buisman, M., Emmelot, Y.W., Meirink, J., Smit, B.
Scan School als Professionele Leergemeenschap.
- 937 Veen, A., Veen, I. van der, Heurter, A, Ledoux, G. Mulder, L., Paas, T. Leseman, P., Mulder, H., Verhagen, P. Langeveld.
Pre-COOL cohortonderzoek. Technisch rapport tweejarigencohort, derde meting 2012 - 2013.
- 936 Koopman, P. , Ledoux, G., Karssen, M., Meijden, A. van der, & Petit, R.
Vervolgmeting 1 Kengetallen Passend Onderwijs.
- 935 Kuiper, E.J., Dijkers, A.L.C., Ledoux. G., Berg, E. van den, Bos, W.
Feitelijke en ervaren bureaucratie. Nulmeting in het kader van de kortetermijnevaluatie passend onderwijs.
- 934 Kuiper, E.J., Dijkers, A.L.C., Emmelot, Y.W., Ledoux, G. m.m.v. Eck, E. van & Berg E. van den.
Tevredenheid van ouders voor de start van passend onderwijs. Nulmeting kortetermijnevaluatie passend onderwijs.
- 933 Sligte, H.W., Heyma, A.O.J., Eck, E. van, Meijden, A.J.H. van der.
De Netwerkschool.
- 932 Redactie: Veen, A. & Leseman, P.
Pre-COOL cohortonderzoek. Resultaten over de voorschoolse periode.
- 931 Ledoux, G., Blok, H., Veen, A., m.m.v. Elshof, D. en Dijkers, A.L.C.
Acquis basisonderwijs en onderwijs aan het jonge kind; adviezen en verkenningen van de Onderwijsraad tussen 2002 en 2014.

Deze rapporten zijn te bestellen via: secr@kohnstamm.uva.nl

Voor meer informatie, zie: <http://www.kohnstammstituut.uva.nl>

Kohnstamm Instituut UVA bv
Postbus 94208
1090 GE Amsterdam
T 020 525 1201
www.kohnstamminstituut.uva.nl